

functioneele deelen van het volgroeide meercellige organisme, als objecten van onderzoek kiest.

Daaruit vloeit ook tweeërlei standpunt tegenover het genoemde probleem voort. Wie begint het levende object in deelen te verdeelen heeft reeds a priori de meening aanvaard, dat hij het object van zijn onderzoek als deelbaar, dus als materie opvat. Hoe zal men dan kunnen verwachten langs dezen weg iets anders dan materiële processen te kunnen vinden?

Wer, was lebendig's will erkennen und beschreiben
Sucht erst den Geist heraus zu treiben
Dann hat er die Teile in seiner Hand
Fehlt, leider! nur das geistige Band.

Op deze wijze te handelen is stellig nuttig en belangwekkend, mits men zich van zijne methode van werken bewust blijft.

De deelen toch, die men alzoo aan nauwgezet onderzoek kan onderwerpen, geven ons verschijnselen te zien van chemischen en physischen aard, in onovertreffbare harmonie samen gevoegd. De physico-chemische machine, waarin elk deel als stof en kracht werkzaam is voor de functie van het geheel, is de grond der statische doelmatigheid. Maar laat ons voorzichtig wezen. Kunnen wij zeker zijn, dat de „geest in de raderen” inderdaad uitgedreven is, dat de uitgesneden spier, de geïsoleerde zenuwvezel, de kernlooze bloedcel, onze lichaamsvochten functioneeren zonder immanenten onstoffelijken factor?

De bewijzende proef zou genomen zijn, indien het gelukte, om evenals bij de machine na de analyse, dat is het vaststellen van den aard en de plaats der deelen, de synthese uit te voeren en door samenvoeging der deelen het geheel wederom op te bouwen. Dat dit niettegenstaande eene halve eeuw van studie niet is gelukt voor eenig organisch weefsel kan algemeen bekend worden geacht (5).

Menig voortreffelijk geschrift en menige uitnemende redevoering ook in ons vaderland, getuigden van de mislukte pogingen een levende cel uit de doode stof te formeeren (6). Ook het nabootsen van elementaire levensfuncties, zooals de